

Аманда

Катерина Колесник

1

– Вітаю, пане Андрію. Сьогодні понеділок, двадцять друге червня дві тисячі двісті сорок першого року. Температура за вікном плюс сорок чотири, погода очікується сонячна та без опадів.

– Добре, Амандо, дякую, – старий чоловік відчинив вікно й повернувся до станції. – А як щодо іншого?

– Так, пане Андрію. Небо сьогодні незрівнянно блакитне, пташки щебечуть, а сонячні промені торкаються їхніх тіл, розмір яких не перевищує п'ятнадцяти сантиметрів. Синиця, що регулярно прилітає до нас, має вагу приблизно у сімнадцять грамів та харчується переважно комахами.

– Такий гарний початок, – засміявся чоловік, – але далі ти знов розповіла те, що знаєш, а не що відчуваєш.

Він пройшов на кухню й налив собі кави, завбачливо підстеливши стіл серветкою – німічні руки все частіше проливали гарячу рідину. Приміщення заповнив кисло-солодкий аромат мелених зерен.

– Вибачте, професоре, – станція від'їхала, пропускаючи господаря, – штучний інтелект не запрограмовано на власні відчуття – лише...

– Знаю-знаю, – перебив професор. – Але ж ти не просто штучний інтелект, люба моя Амандо, – він повернувся до спальні, дістав із шухляди старий записник і всівся на край ліжка.

Станція під'їхала ближче. Її коліщатка ледь чутно заскрипіли по старому паркету й зупинились, а механічні руки були складені за спиною. Теплий вітер гойднув кілька разів фіранку й стих. Надворі стояла спека.

– Розділ п'ятий. Дорога, – почав читати професор. Він поправив окуляри, що постійно з'їжджали з носа й прочистив горло. – Дівчинка вирушила далі, жодного разу не озирнувшись. Хоча, будьте певні, вона шкодувала – десь глибоко у серці. На світанку, коли перша роса поцілувала сплячі кульбабки, Амандо прибула до замку...

– Професоре? – дисплей станції замиготів синім, імітуючи людський рот.

– Так, Амандо.

– Якщо дівчинка шкодувала, чому вона не озирнулася?

– Тоді вона б захотіла повернутися до батьків. І, скоріш за все, повернулася б.

– Тобто дівчинка зробила не те, чого вона хотіла?

Чоловік посміхнувся й відмітив про себе, що допитливість станції стала набагато більшою, ніж місяць тому. Нарешті.

– І так, і ні, – відповів він. – Дівчинка хотіла повернутися додому, але й хотіла допомогти подрузі з чарівного світу, – професор уважно подивився на станцію. – А якби ти обирала між двома варіантами, які можуть принести тобі і хороше, і погане

одночасно, щоб ти зробила?

Синій вогник безперервно миготів кілька хвилин.

- Амандо?

- Вибачте, професоре, я розраховую всі потенційні варіанти, які могли б принести мені щось хороше і щось погане.

- Їх же нескінченна кількість!

- На цей момент оброблено чотири мільйони триста вісімдесят вісім.

Чоловік закрив записник і безсило потер скроні. Чи не надто він захопився? Якби це був хтось інший – хтось зі студентів, Андрій вже б давно йому відмовив. Він бачив як потенціал, так і провал експериментів за лічені секунди – варто було тільки подивитися в документацію. Колись професора поважали й боялися водночас – за його холонокровність та тисячі розбитих студентських надій.

Тож чому саме в цей експеримент він повірив? Чи не через те часом, що вже перестав бути об'єктивним? Та і як тут не перестати, коли експеримент "Аманда" був останнім бажанням Тетяни – його дружини?

- Невже ти зовсім не відчуваєш змін? – тихо мовив професор.

- Пане Андрію, свідомість людини досить мала й обмежена, тож завантажуючи її у штучний інтелект, є вірогідність, що вона там розчиниться. Вплив людської свідомості на будь-який штучний інтелект рівний нулю. Пані Тетяна багато чому мене навчила, але я не помічаю сторонньої присутності у моїй системі. Це виключено.

Професор мовчки поглянув на чорні хмари, що швидко збиралися, затуливши сонце, і надія торкнулася його серця. Він зітхнув і, знову розгорнувши записник, лагідно провів пальцями по записах коханої. Продовжив читати там, де зупинився.

2

- Вітаю, професоре. Сьогодні субота, двадцять п'яте жовтня дві тисячі двісті сорок першого року. Погода чудова: з моря дме легкий бриз, тож повітря вологе та свіже. Можливо, піде дощ – сьогодні ластівки літають особливо низько. Іноді здається, що вони ось-ось впадуть і розіб'ються, та в останню мить здіймаються вгору. Такі маленькі й безстрашні створіння...

- Доброго ранку, Амандо, – професор звисив з ліжка важкі ноги й потягнувся за ліками, що купую стояли на полиці. – Як твій настрій?

- Ідентифікувала у себе ознаки смутку, професоре.

- Як ти зрозуміла, що це саме смуток? – чоловік розсипав частину пігулок на підлогу, невдало відкривши банку. Професор ставав незграбнішим, проте продовжував все робити сам.

Станція прийнялась підмітати, узявши віник, що стояв, притулений до стіни.

- Мені не сподобалося, що у двадцятому розділі помер батько принцеси, – Аманда згребла розсипані пігулки в одну купу. – Він хотів востаннє побачити її, але принцеса знаходилася надто далеко, щоб встигнути. Це сумно і несправедливо.

- Добре, Амандо. Ти молодець, – професор ледь стримав посмішку, що торкнулася його зморщеного обличчя.

Він хвилювався, неначе школяр на першому побаченні. Розкрив пожовклий записник, у якому містився рукопис померлої дружини й прочитав:

- Розділ тринадцятий. Принц Пітер.

3

- Привіт, Андрію. Сьогодні мій улюблений день - краплі дощу малюють дивні візерунки на вікнах, подивись! Хіба природа не прекрасна? Всі її витвори сповнені життям, закликаючи жити й нас. А які хмари, яке свіже повітря...

- Доброго ранку, Амандо. Так, ти маєш рацію, - сьогодні професор навіть не намагався встати з ліжка - беріг сили, - природа дійсно неперевершена. Вона недосконала, проте саме в цьому і полягає її секрет...

Андрій глухо закашлявся й потягнувся за склянкою з водою. Розлив майже все, доки підносив її до сухих губ.

- Нам треба поспішати, - почувся зі станції. - Ти ще не завантажив останні оновлення до Пітера. Ти мав би це автоматизувати, - штучний голос робота потроху наповнювався живими нотками - щось на кшталт переживання й роздратованості.

- Ні, люба. Мені потрібно контролювати й відсіювати те, що не змінилося або зламалося у процесі змін. Будь-який зламаний файл несе в собі загрозу знищити всю систему Пітера, тобто відновити його звичайні налаштування. А цього нам не потрібно.

- Так, Андрію.

- Я впораюсь, - професор знову закашлявся. - Відчуваю, що мені лишилося недовго, але ми майже закінчили. А поки що почни з того місця, на якому ми вчора зупинилися.

Чоловік з полегшенням прикрив очі й слухав продовження книги, яку дружина не встигла дописати за життя. Аманда говорила повільно, наче пригадуючи образи й слова. Розділи лилися один за одним і професор вкотре подумав, яка талановита у нього Таня. Він умів створювати роботів, охоронні системи, станції, запрограмувати будь-що, - але ніколи не міг створювати світи. Проте Андрій завжди із радістю занурювався у них щоразу, як дружина читала йому новий рукопис.

Аманда ще не ідентифікує себе Танею, але охоче пригадує її життя та звертається до професора з ніжністю, на яку тільки спроможна машина. Це немалий крок в науці, але все ж недостатній для задуму професора та його дружини.

- Аманда?

- Так, любий, - станція під'їхала ближче. Її незграбні руки-клешні звисали уздовж циліндричного тулуба.

- Ти пам'ятаєш, що було дванадцятого вересня дві тисячі сто вісімдесят другого року?

- Авжеж - твоє весілля.

- Розкажи мені про нього, Амандо.

- У той день лив сильний дощ. Ти хвилювався, бо хотів зробити день пані Тетяни незабутнім. Ваша церемонія мала б бути на задньому дворі будинку і ти розчаровано дивився, як дощ поливав стільці, сцену, арку з квітів. Тоді наречена підійшла до тебе і сказала, що цей день для неї - найулюбленіший. Ти запитав чому, а я... тобто, пані

Тетяна відповіла...

- Тому, що небесна вода благословила наш шлюб, - в унісон з Амандою мовив професор. Його очі змокли.

- Гарний був день, - відповіла Аманда. - Ми були мокрі й щасливі - по-справжньому щасливі, Андрію.

- Так... - прошепотів професор, боячись видати хвилювання. Голос станції нагадав йому інший - найрідніший.

- Ти зміг? - раптом запитала станція.

Сильний вітер штовхнув хвіртку і вона, заскрипівши, знову відкрилась.

- Зміг - що?

- Дати мені життя. Змогу творити й розчинитися у багатовимірному світі. Змогу бути разом з тобою назавжди.

- Гадаю, я на вірному шляху, кохана. Залишилося оновити Пітера.

4

- Аманда мрійливо задивлялася на тонкі зелені дерева, що, наче балерини, граційно похитувалися в такт вітру. Вона, сама того не помічаючи, стискала срібний кулон, який подарував Пітер. Чи повернеться він? Чи зможе здолати ворога? - голос станції нагадував тепер голос справжньої людини. - Аманда й подумати не могла, як зміниться її життя після того, як вона покине рідний дім й відправиться до країни Снів. Вона допомогла принцесі, завела нових друзів і зустріла справжнє кохання.

Сонце от-от сховається за обрієм, а Пітер і досі не повернувся. Легенди недвозначно натякали, що ті, хто пішли у печеру Гло і не повернулися до ночі, - назавжди залишаться в її обіймах. Раптом чиясь рука опустилася на плече Аманди й дівчина, перелякано озирнувшись, вмить заплакала від щастя. Пітер, живий і майже неушкоджений, опустився на одне коліно й простягнув хтозна-звідки взяту каблучку. "Ти вийдеш за мене, Амандо?", - мовив він. Його голос дрижав - він не знав напевне, чи згодиться дівчина. Та відповіддю йому слугував ніжний поцілунок. "Ми будемо завжди разом?" - запитала Аманда. "Завжди, моя кохана. Все життя тут і все життя там", - він вказав на небо.

Станція Аманда закінчила розповідь і поглянула на професора. Чоловік смиренно лежав, склавши за звичкою руки на грудях. Сонце настирливо пробивалося через темні штори, ковзаючи гарячими променями по підлозі.

- Як тобі, Андрію? Знаю, ти не любиш щасливі закінчення у моїх книгах, але Аманда і Пітер мали одружитися і все життя прожити разом, розумієш?

Замість відповіді у кімнаті нависла тиша. Аманда під'їхала ближче й витягнулася, щоб краще бачити професора. Їй так кортіло розповісти йому все, що було у її голові перед смертю. Все, що вдалося перенести до станції. Таке відкриття! Такий прорив!

- Андрію?

Тільки зараз станція помітила надмірну блідість чоловіка і те, що його груди не підіймаються у такт диханню. Він більше не дихав, а вона навіть не помітила, захопившись власною книгою! Яка ж вона дурна і неуважна...

- Нічого, любий, я все зроблю, - прошепотіла Аманда.

Вона миттю виїхала з кімнати й попрямувала у робочий кабінет професора. Там, на залізному столі, спочивала машина - ще одна станція, яку Андрій колись переробив. Станція виглядала так само як і Аманда - ідентичні прототипи, хіба що "руки" в Пітера були більш гнучкими та мали чотири механічних пальці, на відміну від Аманди, котра мала лише два - наче крабові клешні.

Аманда поспішала, і через це її й без того незграбні рухи перетворювали все на хаос. Дивне відчуття заповзло до неї всередину й переконувало, що вона не встигне. Аманді раптом здалося, що кімната рухається, а вона - падає. Ця думка - яка шепотіла, що в неї не вийде, - викликала давно забуте відчуття. Страх. Ось, як бояться люди. Ось, як викривлення інформації підкорює свідомість. Ніхто не може встояти проти страху, бо він - це ти сам. Це ти, який здався і тобі страшно; ти, який прожив цю подію в іншій реальності й тепер відмовляєш себе.

Аманда на мить зупинилася, щоб заспокоїтися й поглянула на годинник. Він висів на стіні й клацав тоненькою паличкою-стрілкою. Андрій полюбляв збирати механічні прилади минулого - і ця знахідка була його улюбленою.

Сьома нуль-нуль. У неї не більше п'ятнадцяти хвилин, а потім Андрій піде назавжди. П'ятнадцять хвилин на те, щоб витягнути зі станції Пітер чіп і перенести туди свідомість чоловіка.

Кляті руки не слухалися, і Аманда, зачепившись за станцію Пітер, випадково зіштовхнула його на підлогу. Екран Пітера тріснув, але все інше було у нормі. Вона обережно намацала роз'єм під чіп, проте занадто товсті клешні не дозволяли їй натиснути на паз. Аманді одночасно хотілося й не хотілося дивитися на годинник. Десять хвилин. Стрілка продовжувала клацати, відміряючи хвилини до провалу. Раптом її погляд впав на руки Пітера й вона подумки вилаяла себе за гаяння часу. Аманда вхопилася за його зап'ясток і, піднісши до роз'єму, м'яко натиснула. Почулося клацання й з голови станції виїхав чіп пам'яті. Аманда обережно витягла його та попрямувала у спальню.

Професор виглядав спокійним та навіть щасливим. Його вічно складена між брів зморшка розгладилася, а тонкі губи розтягнулися у напівпосмішці. Аманда під'їхала якомога ближче й схилилася над тілом. Її механічні клешні кілька разів подрпали обличчя професора - з його щоки, неначе сльоза, скотилася цівка крові. Там, трохи вище за вухом, схований за сивим волоссям, знаходився невеличкий розріз - саме під розмір чіпа. Повільно, аби не розламати крихку деталь, Аманда вставила її у розріз. Зовнішній індикатор чіпа замиготів синім.

- Давай...

Вона склала свої руки у молитовному жесті. Раптом пригадалися слова молитви, яку вона вчила ще дитиною.

- Ти зможеш, Андрію.

Аманда відчувала злість на нього через те, що той не встиг закінчити оновлення станції. Нові показники її власної системи мали б допомогти станції Пітер швидше

адаптуватися, щоб не витратити роки на збирання свідомості по крихтах. Як довелося робити професору – і, вочевидь, доведеться робити їй.

– Ти зможеш, – повторила Аманда.

Чіп все ще отримував інформацію і станція сподівалась, що нічого не загубиться й Андрій залишиться цілим та неушкодженим. Аманда мигцем подивилась на старий записник, у який вона колись записала чернетку майбутньої книги. Книги, яку з-поміж усіх вона полюбила найбільше. Книги, у якій кохання жило вічно.

Індикатор згас і Аманда розгубилась. Її руки-клешні нервово заклацали, а екранний рот раз у раз відкривався. Але все обійшлося – чіп засвітився зеленим, що було ознакою позитивного завантаження свідомості. Далі найважливіше: повернути чіп на місце, не пошкодивши при цьому ані його, ані роз'єму Пітера.

Андрій завжди був надто самовпевненим: вважав, що встигне все зробити сам – під'єднавшись до Пітера ще живим. Звичайно, це б прискорило процес, але тепер у нього є лише Аманда, яка вперше, по-справжньому, відчувала страх.

Старий годинник в кабінеті показував сьому годину й тринадцять хвилин. Аманда спробувала зробити вдих – колись це її заспокоювало. Імітація вийшла недолугою, проте їй стало легше. Обережно, стримуючи тремтіння рук, Аманда вставила чіп на місце. Пітера потрібно перезапустити, а далі від неї вже нічого не залежатиме. Вона перевернула його на живіт й втупилась в задню кришку, пригвинчену до основи. В Аманди не було часу порпатися в інструментах, щоб відкрутити панель, тож довелося її відірвати. Під написом "ОБЕРЕЖНО – ПЕРЕЗАПУСК" вона побачила потрібну кнопку.

Далі час тягнувся до болю довго. Аманда втратила відчуття реальності – здавалося, синій індикатор не вимкнеться ніколи. А раптом там помилка? Інших станцій професор не мав... Чи знайде вона в собі сили витягнути власний чіп й сподіватися, що він зламається та позбавить її страждань? Чи вона вирішить залишитися, вічно снуючи між життям та смертю, на самоті?

Індикатор змінив колір на зелений. Аманда, як їй здалося, затамувала подих. Тріснутий екран другої станції засвітився наполовину.

– Назвіть ім'я користувача – почувся голос станції Пітер.

– Аманда.

Кілька хвилин Пітер сканував дані, а після повідомив:

– Вітаю, пані Аманда. Сьогодні четверте березня дві тисячі двісті сорок другого року. Температура тридцять чотири градуси за Цельсієм. Безхмарно, проте вночі очікується дощ.

– Дякую, Пітере, – Аманда під'їхала ближче й торкнулася розбитого екрана станції.

– Ти не проти, якщо я почитаю тобі свою книгу?